

Pakettipellosta apilanurmeksi

jälleenraivaajan niukkasbudjetilla

Petri Leinonen
Kukkolankosken luomu
Mäkikierintie 9
95520 Tornio

petri.leinonen@elomestari.fi

MURU-hankkeen nurmityöpaja 28.3.2023 Rovaniemi

Kukkolankosken luomu

- tutkija/yrittäjäpariskunta halusi uusia haasteita
- suvun talo oli jäänyt tyhjäksi
  - ei tuotantorakennuksia, pellot "lepotilassa"
- Tornion Kukkolaan 2004 →
  - kylällä runsaasti viljelemätöntä peltoa
- lampaita, maisemanhoitoa, vihanneksia

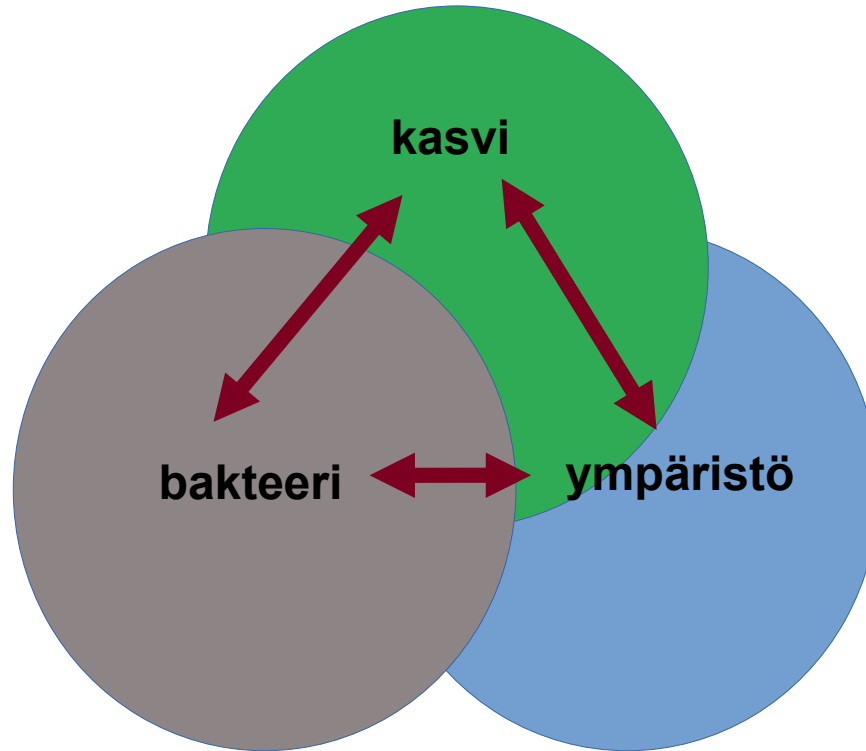
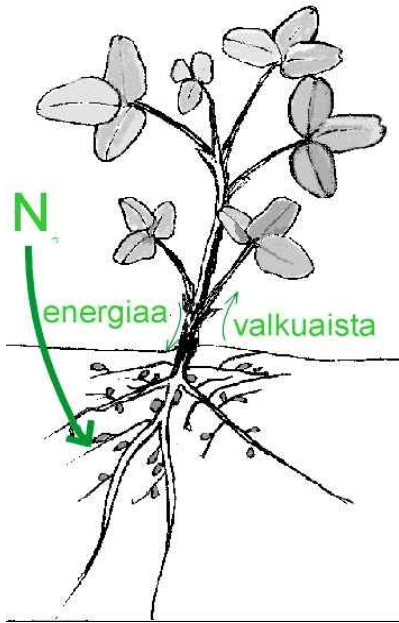

MURU-hankkeen nurmityöpaja 28.3.2023 Rovaniemi

Kukkolankosken luomu

- ajatuksena monipuolinen viljelykierto, luomu eli apilat
- traktori muuttokuormassa
- vaatimukset lähtötilanteeseen nähden kovat

- ojitus 50-luvun lapiomiesten jäljiltä
- pH enimmäkseen <5.0, kalium **punaisella**
- vuokramaita $\frac{3}{4}$ alasta

- tutkijatausta: tiesimme jotain
  - mutta osaisimmeko?

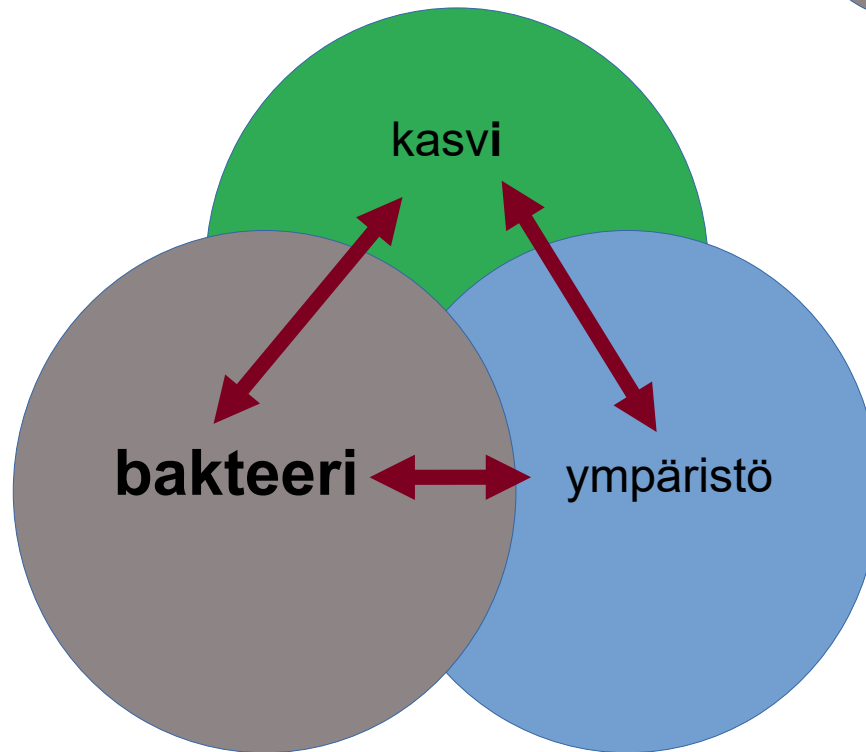
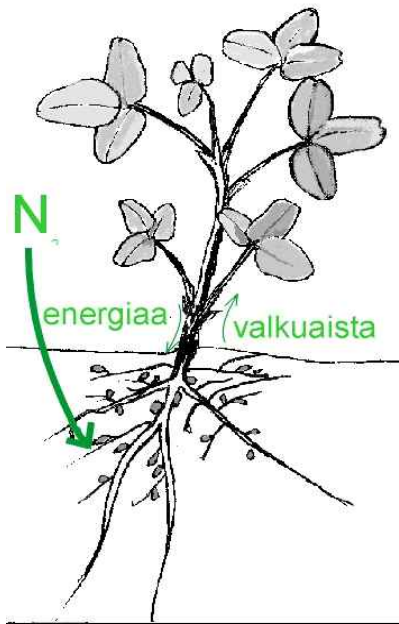
Pakettipellosta apilapelloksi

- apilan viihtyminen monen tekijän summa

- kukin tekijä on itsessään "hyvä" ja yhteensopiva symbioosin muiden tekijöiden kanssa

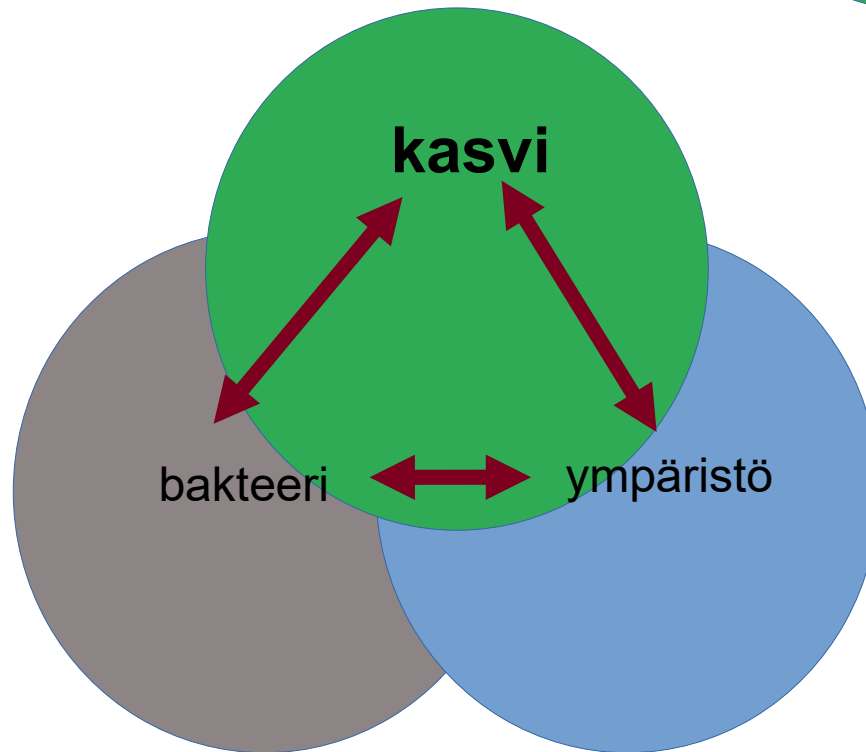
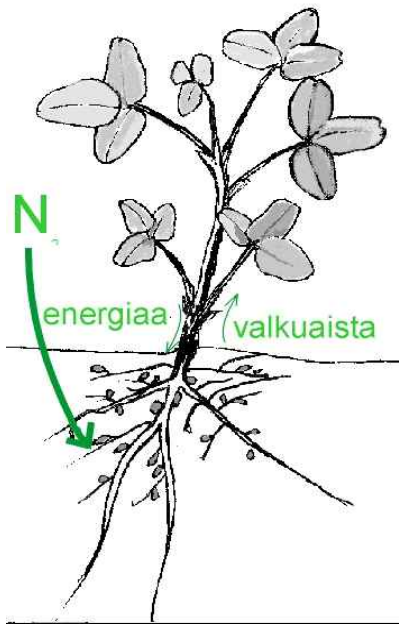
Toimiva symbioosi

BAKTEERI

- eroja typensidonta-tehokkuudessa, kilpailukyvyssä ja määrässä
- yhteensopivuus isänkasvin kanssa
- selvittävä maassa

- maan pH
- ympäyksellä voidaan siirrostaa
- meillä välttämätön!

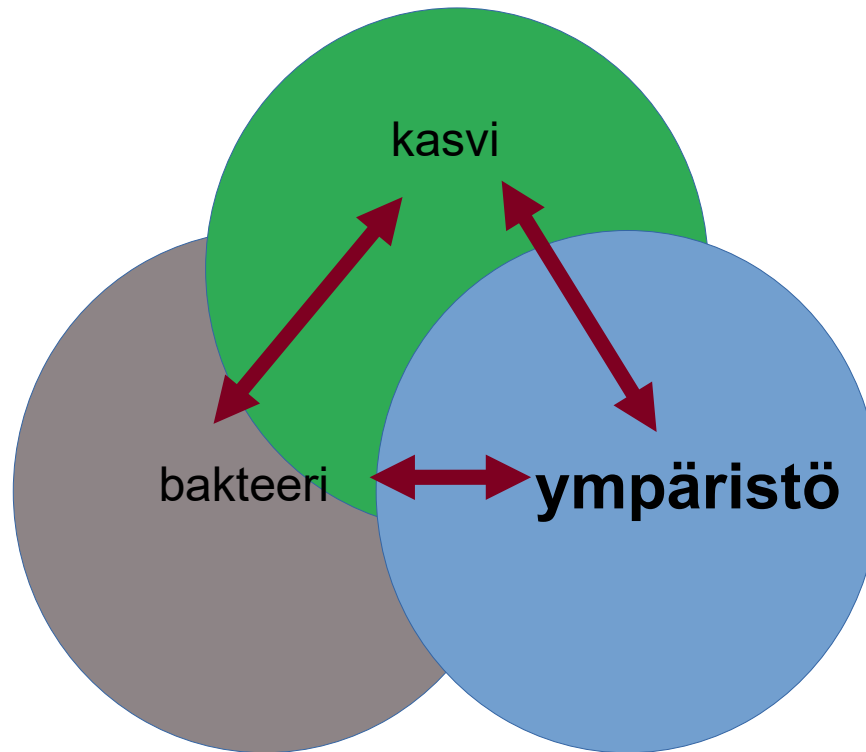
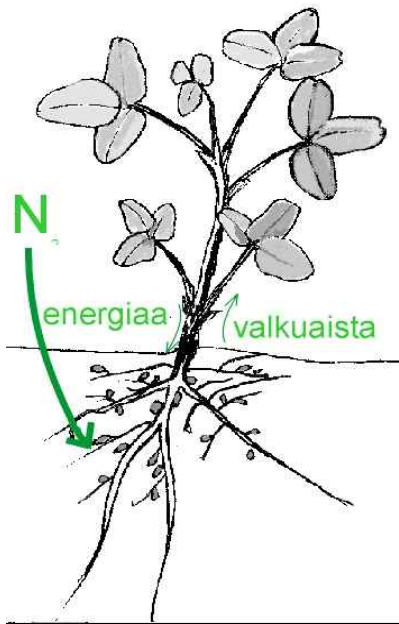
Toimiva symbioosi

KASVI

- kasvupotentiaali
- sopii sääoloihin ja maaperään
- taudin/tuholaisenkestävyys

- oikea laji ja lajike paikassaan!

Toimiva symbioosi

YMPÄRISTÖ

- pellon kuivatus
- maan rakenne
- ravinteet
- pH

- palkokasvit ovat pioneerikasveja
- maaperä ratkaisee, voivatko bakteeri ja kasvi toimia optimaalisesti

“Oja on pellon äiti”

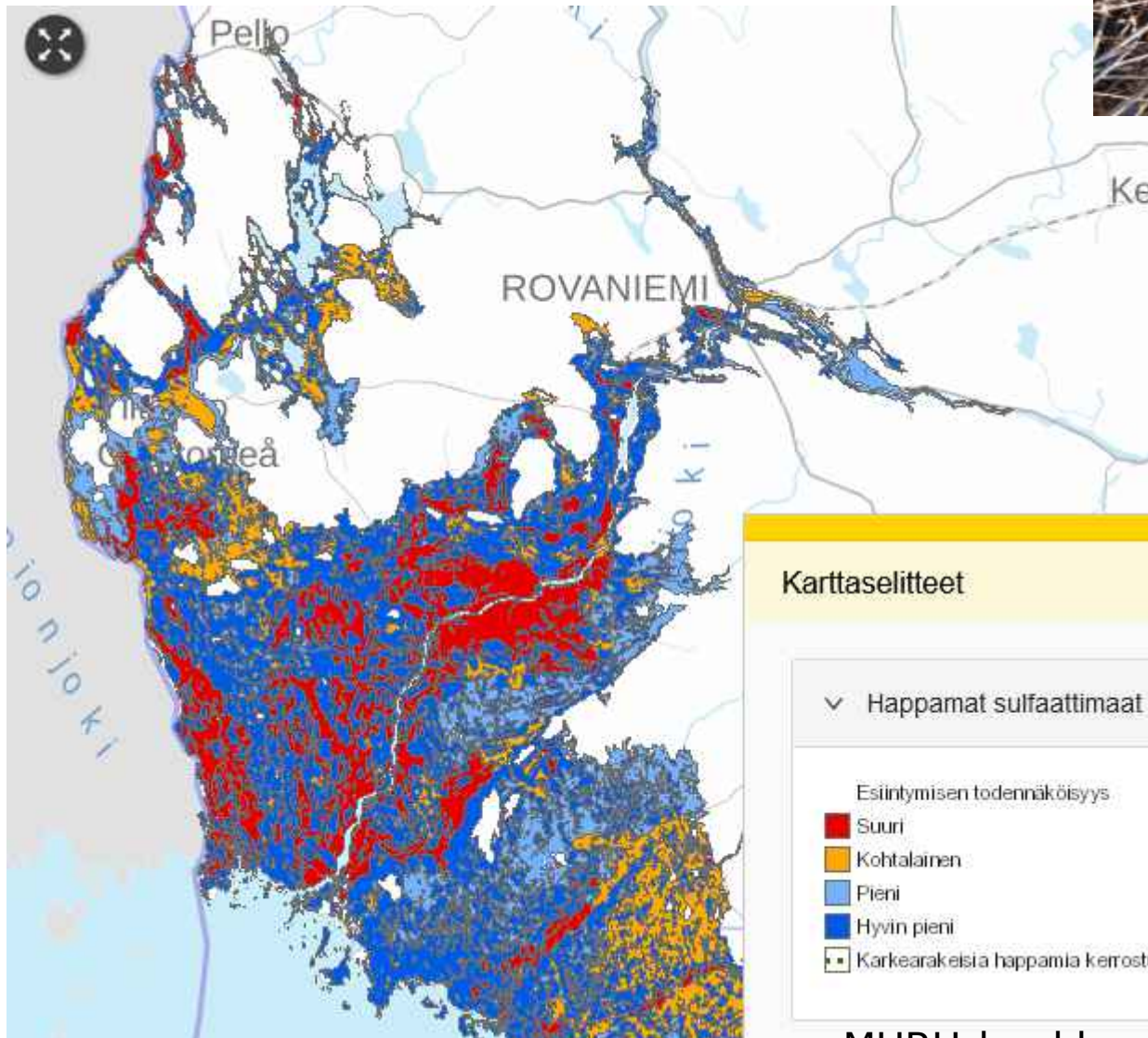
- vesitalous on tärkein
- peruskuivatus
- meillä sarkaojat
  - multainen pintamaa
  - syvä routa
  - ruosteongelma
  - €
  - sarat 22-27 m, muotoilu!

Happamat sulfaattimaat

- Lounais-Lapin ominaisuus

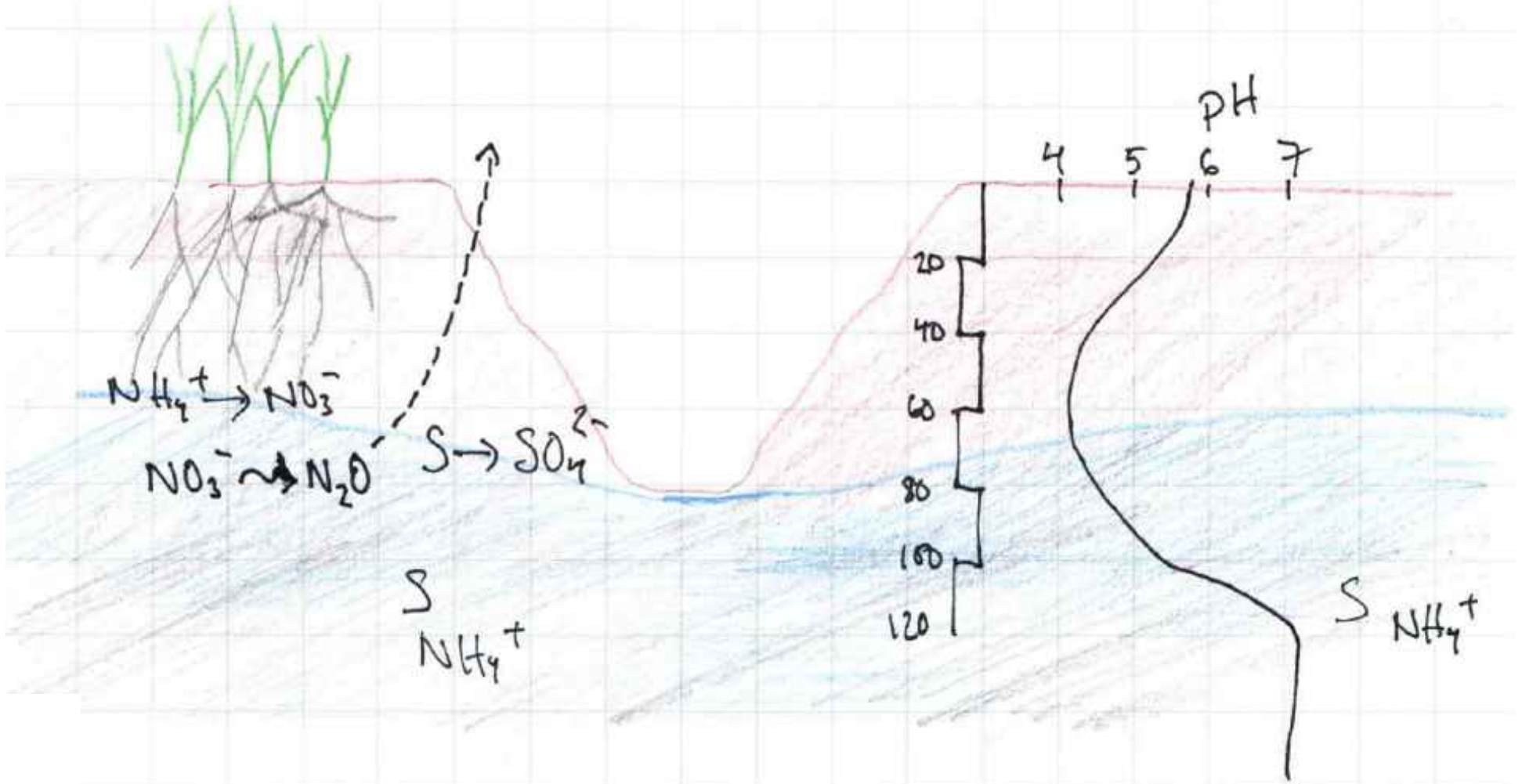

<https://aoe.fi/#/materiaali/2384>

Happamat sulfaattimaat

- pohjamaan sulfidi hapettuu rikkihapoksi
- jankko hapan
- ruosteiskostumia

<https://aoe.fi/#/materiaali/2384>

Happamat sulfaattimaat: Mitä (ei) pitäisi tehdä?

- 1 Pitäisi pidättäytyä kuivatussyvyyden lisäämisestä (?!!?)
- 2 Salaojat vedenalaisena, säännöllinen huuhtelu
- 3 Hyväksyä matalajuuriset kasvit
- 4 Tallaamisen rajoittaminen minimiin

<https://aoe.fi/#/materiaali/2384>

Ongelmakohtia lohkolla?

- 1 Muistikuvat traktorin kopista (?)
- 2 paikkatietoikkuna.fi, googlemaps
- 3 Sentinel -kuvat
- 4 Drone -kuvaus

==> lapio käteen!

Vähän sulfaattimaaongelmasta: **Oma ongelmalohko**

- "kaikki temput" (ojat, kalkki, biotiitti, lantakomposti) tehtynä, vaan yhä erittäin herkkä liialle sateelle ja kuivuudelle

Oma ongelmalohko

- 30 cm syvyydessä karkea hieta/hieno hiekka, erittäin kova kerros, pistolapio oli kovilla

- hapan sulfidisavi

80 cm syvyydessä

- haihdunnan myötä pohjamaan Fe ja Al hapettuvat ja syntyy tiivis ruosteiskostuma

> haittaa veden liikkeitä

> estää juuriston kasvua

Tiivistymän rikkominen?

- normi maanmuokkaus ei ulotu tarpeeksi syväälle

- jankkurointi eli syväkuohkeutus maata kääntämättä

- aktiivisessa kasvustossa, jotta juuret stabiloivat syntyneet halkeamat

- 1. rehunteon jälkeen

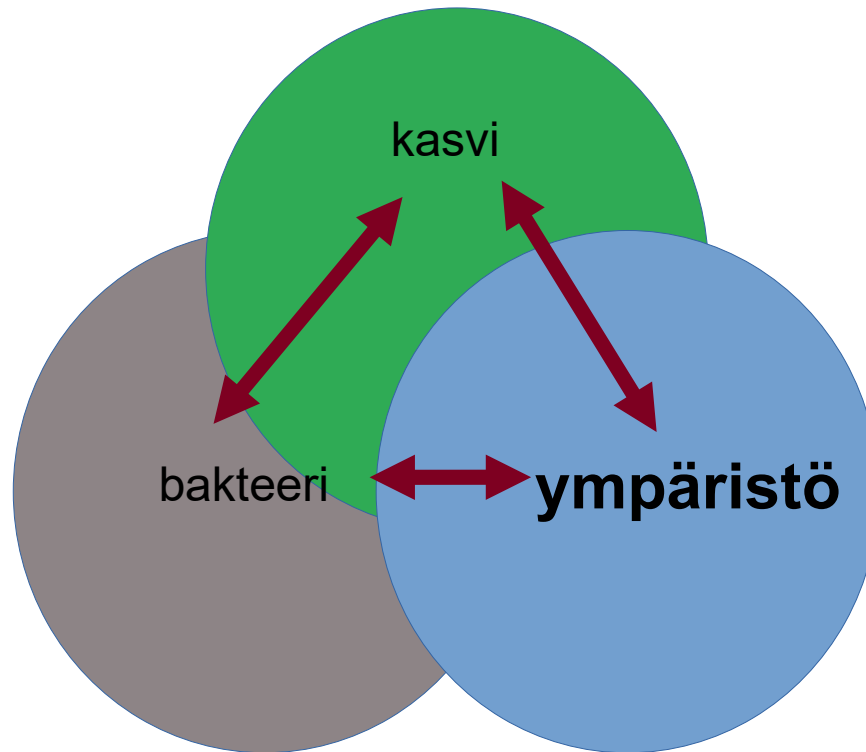
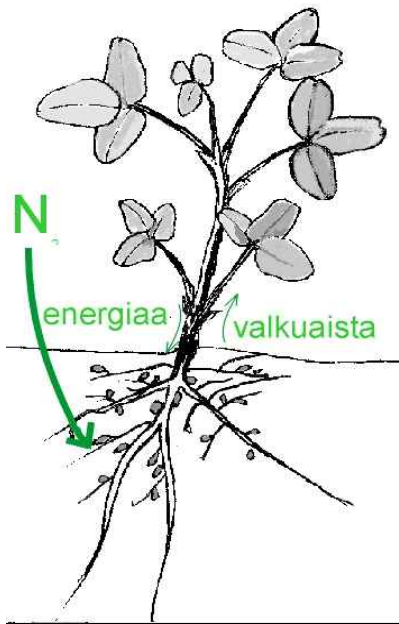

<https://aoe.fi/#/embed/1103/fi%22%20width>

MURU-hankkeen nurmityöpaja 28.3.2023 Rovaniemi

Toimiva symbioosi

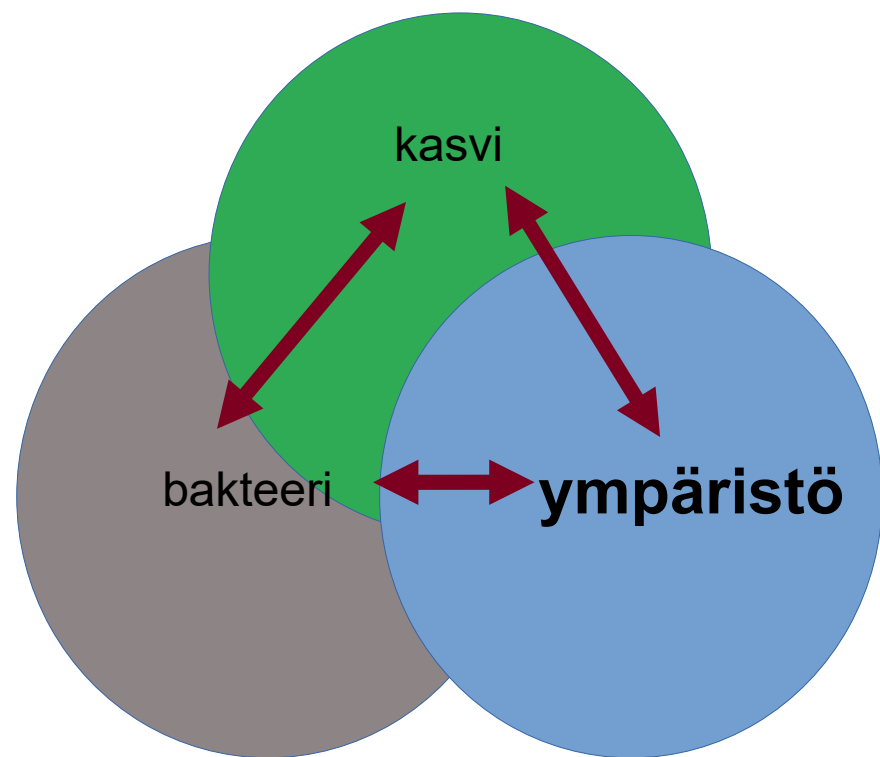
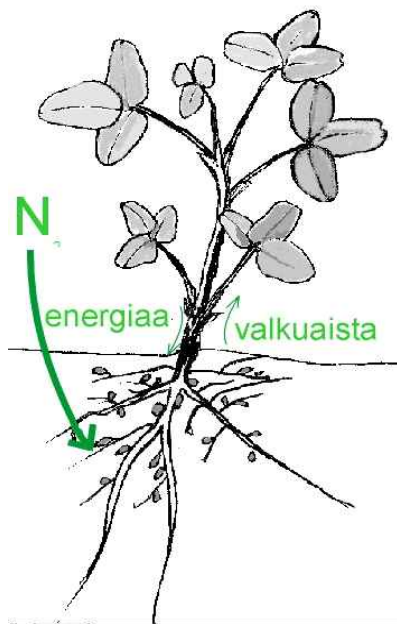
YMPÄRISTÖ

- pellon kuivatus
- maan rakenne
- ravinteet
- pH

- palkokasvit ovat pioneerikasveja
- maaperä ratkaisee, voivatko bakteeri ja kasvi toimia optimaalisesti

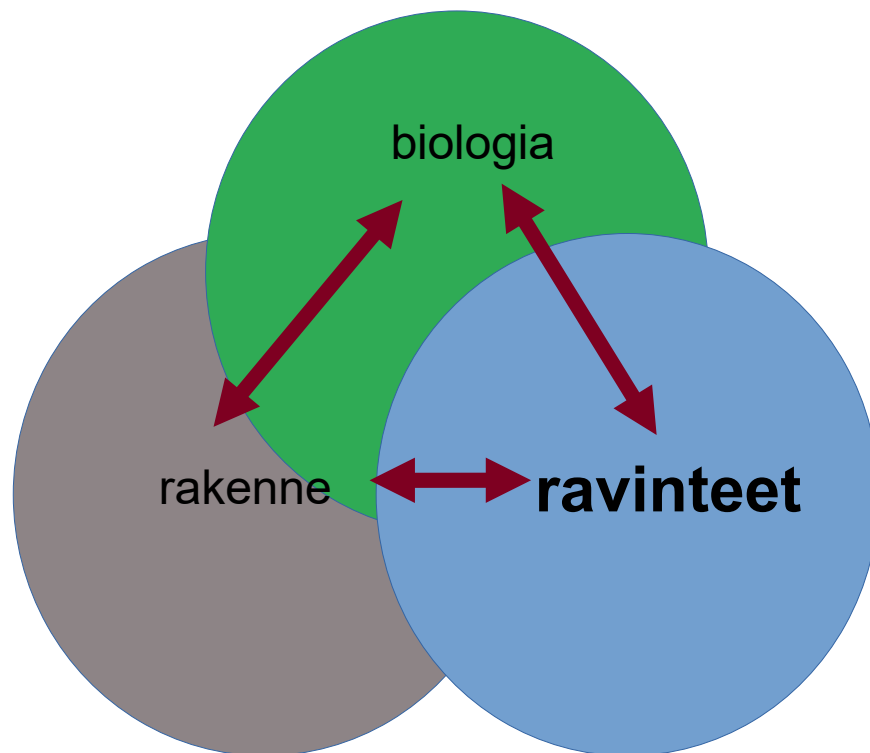
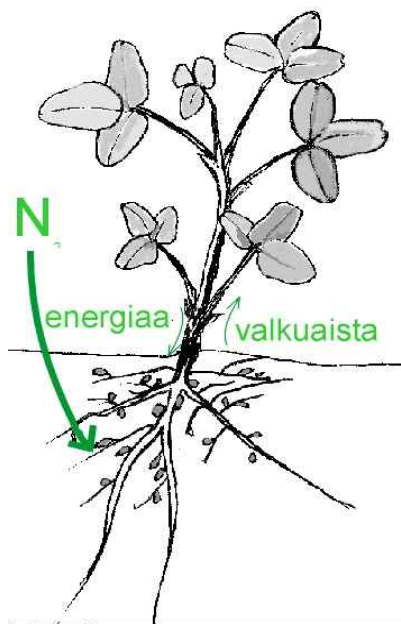

Happamuus

- "NN:n tiedettiin kalkinneen peltojaan"
- muuten $\text{pH} < 5$
- Mg korkea
→ kalsiitti
- luomukelpoisen kalsiitin saatavuus satunnaista
- "pysyvä tilaus"
- tavoite-pH 5,5

Pellon viljavuus

Ravinteet

- **K murheellinen**
- P vältt. -- tyydytt.
- Ca OK
- Mg korkea
- S erittäin korkea

- K suurin ongelma
- aiemmin 2. nurmivuoden 2. sato kärsi K-pulasta
- 3. vuoden 2. satoa ei juuri korjattu

Biotiitti

- K-pitoinen kivijauhe

YARA BIOTIITTI

Yara Biotiitti

Yara Biotiitti on hidasliukoinen kaliumia (5 %) sisältävä jauhemainen maanparannusaine, joka sopii kalium-, magnesium- ja kalsiumlannoitukseen. Tuotteella on myös kalkitusvaikutusta: se nostaa maan pH-lukua 0,2–0,4 yksikköä käyttömäärästä ja maalajista riippuen. Yara Biotiitillä voidaan lisätä vähäkaliumisten maiden varastokaliumin määrää. Yara Biotiitin sisältämästä kaliumista liukenee ensimmäisen viiden vuoden aikana noin 2/3. Nurmen perustamisen yhteydessä käytettynä Yara Biotiitilla voidaan antaa lohkolle osa kaliumlannoituksesta useamman vuoden ajalle ja samalla tasapainottaa nurmirehun kivennäiskoostumusta.

Soveltuu luonnonmukaiseen viljelyyn.

MURU-hankkeen nurmityöpaja 28.3.2023 Rovaniemi

Biotiitti

- kalium 5%, käyttömäärä 4-8 tn/ha
- ei huuhtoudu
- sitoo lannan ylimääräisen kaliumin hilaväleihin

- kerran viljelykierrossa

- vaikutus meillä ollut "ratkaiseva"
  - toisen sadon ruskeat lehdet historiaa
  - nurmien satotasot selvästi nousseet

€

- rahti » itse tavara
- K edullisempaa kuin väkilannoitteen K, hidas
- paluukuormien hyödyntäminen ratkaiseva!

Monivuotiset rehunurmet pohjoisiin oloihin

puna-apila

- perusapila hyville lohkoille

alsikeapila (Frida, Jogeva)

- myös eloperäisille maille

valkoapila

- laidunapila

Palkokasvinurmien erityispiirteitä

- apiloiden ON pysyttävä nurmessa, jotta satotaso pysyisi hyvänä
  - hyvä pellon peruskunto
    - ojitus, pintamuotoilu, kalkitus
  - lyhytikäiset nurmet
  - (tai) täydennyskylvö
- viljelykiertovaatimus apilan tautien vuoksi
- ei apilaa apilan perään!

Palkokasvinurmien erityispiirteitä

- kun apila viihtyy, typpi ei ole ongelma
- apilat hyviä fosforin käyttäjiä
- ongelmana karkeilla/eloperäisillä mailla kalium
  - huolellinen lannankäsittely
  - biotiitti?
  - yksiravinteiset K-lann?

Ruokinnassa sopivan seoksen löytäminen

- apilapitoisuus vaihtelee
  - rehuanalyysi

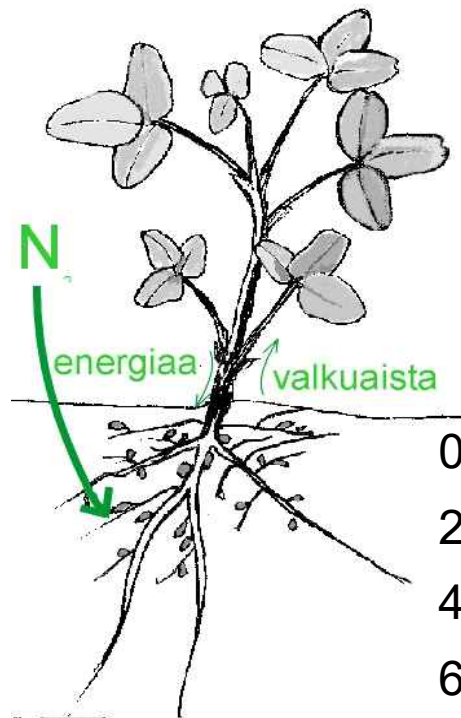
Palkokasvien pioneerikasviluonteesta

- (nurmi)palkokasveilla vahva, syvälle menevä juuristo**
- typensidonta laskee juuristoon pH-arvoa (happoa)
→ liottaa vaikealiukoisia ravinnevaroja maasta**

Hämeen tutkimusasemalla "ravinteiden säästötapakokeita" 1950-luvulta lähtien:

"Näiden kokeiden tulosten perusteella selviää, ettei ravinteiden minimitasoa ole käytännössä olemassa"

Juuriston määrä maaprofiilissa eri lannoituksilla. Mitä tummempi, sitä enemmän juuristoa.
Hietainen hiesu

	0	P	NPK	
0-25 cm				paljon
25-45				
45-65				
65-85				ei juuria
85-105				

Takala, M. 1988. Palkokasvien biologiasta. MTTK tiedote 10/88.

Palkokasvien pioneerikasviluonteesta

- kivennäismailla apila/mailanen työntää juurensa syväälle jankkoon (poislukien happamat sulfaattimaat)**
- juurieritteet liuottavat vaikealiukoisia ravinteita**

→ palkokasvit pystyvät aktiivisesti käyttämään isoa maatilavuutta

Sato jää 5-25% pienemmäksi kuin voimakkaasti lannoitetun heinänurmen, mutta talous??

Palkokasvien pioneerikasviluonteesta

**- apilanurmien rooli on hyödyntää syvällä olevat,
alhaiset ravinnepitoisuudet ja nostaa ne kiertoon**
- maata "ladataan" kasvinjätteillä

**- välivuosina apilan tuottamaa viljavuutta puretaan
vaativampien, heikkojuuristen kasvien käyttöön**

Täydennyskylvö

- erityisesti apilapitoisuuden ylläpito

- keväällä lumien
sulaessa pintaan

- tai myöhemmin
nurmien suorakylvökone

- vaikutus usein vasta
kylvöä seuraavana vuonna
-- rutiinitoimenpide
ennakkoon!

Kylvöstrategia "Mäkikieri"

- Tornio, erm HHT, pohjalla hapan sulfaattisavi
- tavoitteena 3 satovuotta

Perustamisvaiheessa

10 timotei

6 nurminata

2 alsikeapila

1 puna-apila

1. ja 2. nurmivuonna

Täydennys 1-2 kg apiloita

+ 4-6 kg heiniä

Typpeä ilmasta – ilmaistako?

- palkokasvit kykenevät täydelliseen typpiomavaraisuuteen
- typensidonta vaatii energiaa
  - » satopotentiaali jää (voimakkaasti) typpilannoitetusta
- siemenet usein kalliimpia
- viljelykiertorajoitteita (taudit)
- rajallinen herbisidivalikoima

- + sadon arvo korkeampi
- + (typpi)lannoitussäästö

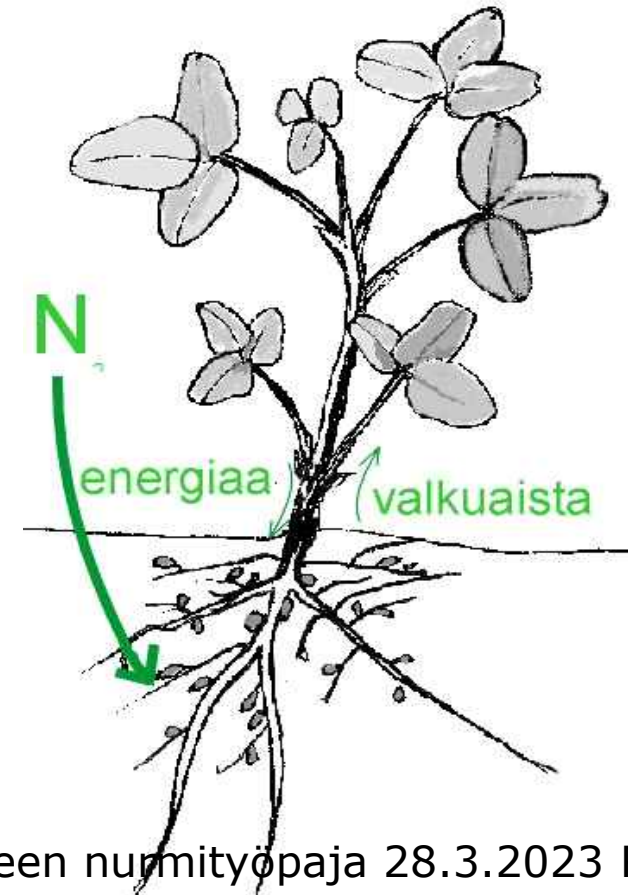
Typpeä ilmasta – ilmaistako?

Lyhyellä tähtäimellä

- tuotantopanosten ja sadon hintasuhteet ratkaisevat
- JOS peltoa niukasti → alhaisempi (5-25%) sato ongelma
- muuten lannoitussäästöt peittovat alhaisemman sadon ongelmat

Pidemmällä tähtäimellä

- + maan kasvukunnon parantuminen
- + omavaraisuus-huoltovarmuus

Kiitos mielenkiinnosta!

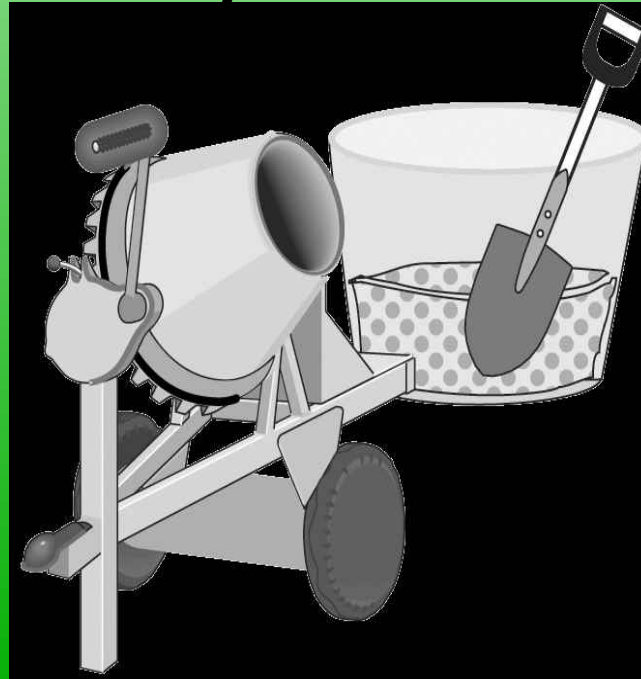
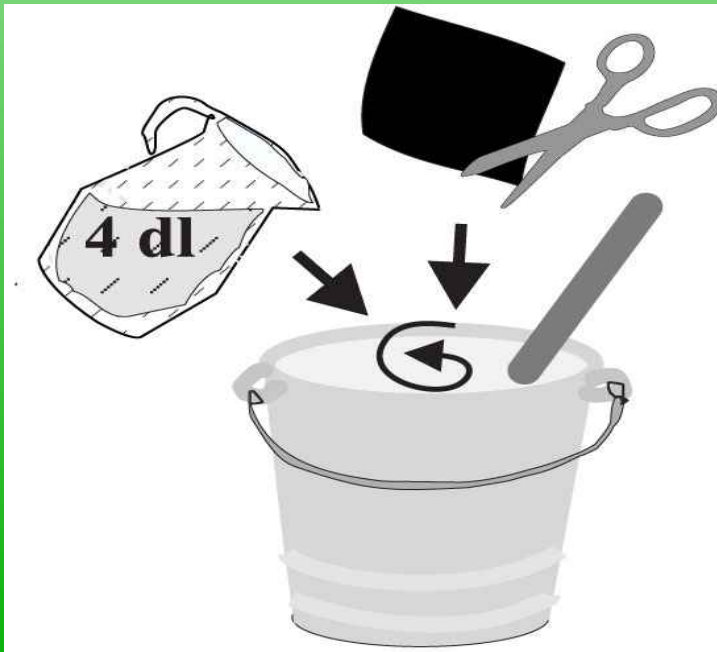
Ymppääminen

- **kylvettävät siemenet käsitellään typpibakteerivalmisteella**
- **ympin bakteerit valittuja, tehokkaiksi tunnettuja typensitojia**
- > **tehokas nystyröinti**
- > **toimiva typensidonta**
- > **hyvä kasvu**

Ymppääminen

- ymppivalmiste sekoitetaan siementen joukkoon
- sekoitetaan niin, että jokainen siemen "tahriutuu" ymppibakteerilla
- noin 10000-100000 bakt./siemen

Ymppeämistä tarvitaan, kun...

peltomaan oma typpibakteeripopulaatio ei riitä tehokkaaseen nystyröintiin. Näin on, kun:

- ko. kasvia viljellään ensimmäistä kertaa**
- pitkän viljelytauon jälkeen**
- happamilla mailla (pH < 5,8)**

**Apilalla ymppeikustannus 5-15 eur/ha,
herneellä 20-35 eur/ha**

